

РЕШЕНИЕ

№ 5959

гр. София, 30.10.2020 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, ХХ КАСАЦИОНЕН СЪСТАВ, в публично заседание на 02.10.2020 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Стефан Станчев

ЧЛЕНОВЕ: Миглена Недева

Боряна Бороджиева

при участието на секретаря Дора Тинчева и при участието на прокурора Стоян Димитров, като разгледа дело номер **8281** по описа за **2020** година докладвано от съдия Миглена Недева, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 208 и следващите от Административнопроцесуалния кодекс /АПК/, вр. чл. 1, ал. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди /ЗОДОВ/ и чл. 285, ал. 1, второ изречение от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража /ЗИНЗС/.

Образувано е по две касационни жалби - от Н. Й. Н., чрез адв. И. С., и от **ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ „ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА“ /ГДИН/**, представлявана от главния директор, чрез юрк. М., срещу Решение № 2402/05.05.2020 г. на Административен съд – София град /АССГ/, 20 състав, постановено по адм. д. № 7808 по описа на съда за 2019 г.

Касаторът Н. Й. Н. навежда доводи за неправилност на обжалваното решение, като постановено в нарушение на материалния закон – касационно основание по чл.209, ал.3 от АПК. Касаторът обжалва решението в осъдителната част, с която е отхвърлен искът за сумата над 500 лв. до пълния му предявен размер от 10 000 лв., с доводи за неправилност. Счита, че обезщетението е несправедливо. Излага съображения за основателност и доказаност на иска относно твърденията за недостатъчна жилищна площ в спалното помещение, в което е настанен ищеца, около

12 кв.м. (№17; №13 и №16), липса на климатизация в помещенията, лоши битови и хигиенни условия в помещенията. Искането до съда е за отмяна на съдебното Решение и постановяване на решение по същество, с което предявените срещу ГДИН иск да се уважи и да се присъди претендираното обезщетение в пълен размер.

В касационната жалба на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ претендира за неправилност на обжалваният съдебен акт, в осъдителната част, като постановен в нарушение на материалния закон и необоснованост – касационно основание по чл.209, ал.3 от АПК. Счита за несъответен на доказателствата по делото, извода на съда, че ограниченията, които е принуден да търпи ищецът, надвишават неизбежното ниво на страдания, присъщо за престоя в местата за лишаване от свобода и излизат извън прага на строгост по чл. 3 от ЕКПЧ. Касаторът поддържа, че не са налице предпоставките от фактическия състав на чл.1, ал.1 от ЗОДОВ и чл.284, ал.1 от ЗИНЗС за ангажиране отговорността на ГДИН, тъй като по делото липсват доказателства за незаконосъобразни действия/бездействия, извършени от служители на ГДИН. Прави искане да бъде отмяна на обжалваното съдебно Решение, в осъдителната част и постановяване на друго, с което предявеният иск срещу ГДИН да се отхвърли.

Представителят на Софийска градска прокуратура дава заключение за неоснователност и недоказаност на подадените касационни жалби. Моли решението на едноличния състав на Административен съд – София град да бъде оставено в сила.

Касационните жалби са подадени в срока по чл. 211 АПК и са ПРОЦЕСУАЛНО ДОПУСТИМИ.

Разгледани по същество, касационната жалба на ГДИН е НЕОСНОВАТЕЛНА, а касационната жалба на Н. Н. е ЧАСТИЧНО ОСНОВАТЕЛНА, поради следните съображения:

Административен съд – София град, като взе предвид становищата на страните и извърши проверка на обжалваното решение на посочените касационни основания, съгласно разпоредбата на чл. 218, ал. 1 от АПК и след служебна проверка за допустимостта, валидността и съответствието на решението с материалния закон по реда на чл. 218, ал. 2 от АПК, приема за установено от фактическа и правна страна следното:

Обжалваното решение е постановено в производство по чл. 203 и следващите от АПК, вр. чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ и чл. 284 от ЗИНЗС, образувано по иск на Н. Й. Н. против Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ за присъждане обезщетение за претърпени неимуществени вреди в периода 18.10.2018 г. - 07.07.2019 г., в размер на 10 000,00 лева, причинени от незаконосъобразно бездействие на служители на ответника, изразяващо се в неосигуряване на нормални битови и хигиенни условия за изтърпяване на наказанието "лишаване от свобода" в Централния софийски затвор, а именно - недостатъчна жилищна площ в спалното помещение в което е настанен ищеца, около 12 кв.м. (№17; №13 и №16), липса на климатизация в помещенията, лоши битови и хигиенни условия в помещенията, лоши условия за ползването на общите бани (липса на прикрепена „слушалка“ към батерията в банята, водещо до невъзможност за вземане на душ, мухъл по стените) и тоалетни, необезпаразитяване на килиите от насекоми, гризачи, дървеници и всякакви други вредители, липса на хигиенни средства за почистване на помещенията.

С Решение № 2402/ 05.05.2020 г. на Административен съд – София град, 20 състав, постановено по адм. д. № 7808 по описа на съда за 2019 г. е приел за частично

основателен иска за заплащане на обезщетение за претърпени от Н., при престоя му в Централен софийски затвор, в периода 11.01.2019г. – 17.03.2019г.. неимуществени вреди, причинени от незаконосъобразно бездействие на служители на ответника, изразяващо се в неосигуряване на необходимите условия за изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“, състоящи се според ищеца в наличие на инсекти /хлебарки и дървеници/ в спалните помещения, което бездействие е причинило на ищеца психически, физически и здравословен тормоз и неблагоприятни последици за здравето, чувство на унижение и психическа репресия и осъдил ГДИН да заплати на Н. Й. Н., сума в размер на 500 лева обезщетение за неимуществени вреди, за нарушение на чл.3 от ЗИНЗС.

Въз основа на събраните писмени и гласни доказателства първостепенният съд е обосновал извод, че от целия исков период (18.10.2018г.-07.07.2019г. г.) касаторът Н. е пребивавал в Централен софийски затвор и е пребивавал в посочените от него спални помещения № 17, № 13 и № 16, всичките в 5 група, в периода от 07.12.2018г. до 17.03.2019г. и от 11.04.2019г. до 07.07.2019г., като за времето от 18.03.2019г. до 09.04.2019г. ищецът е бил хоспитализиран в СБАЛЛС и именно за този период е извършена преценка за наличие и на останалите кумулативно необходими елементи от фактическите състави на чл. 284, ал. 1 и чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ.

За да приеме искът за частично основателен и доказан и да осъди ГДИН, съдът е приел, че в резултат от пребиваването в спално помещение № 13 за периода от 11.01.2019г.-17.03.2019г., ищецът е търпял болки, сърбежи, отоци включително алергични реакции от ухапванията от насекоми, довели до влошаване на здравословното му състояние, хронично недоспиване, умора и нервни кризи, което е наложило да бъде хоспитализиран за лечение в СБАЛЛС, в периода 18.03.2019г.-09.04.2019г., т.е. са налице предпоставките на чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС за присъждане на обезщетение.

При преценката си за размера на обезщетението съдът е преценил фактите, времетраенето и интензитета на претърпените неудобства и с оглед разпоредбата на чл. 52 ЗЗД е приел, че исковата претенция е основателна и доказана в размер на 500 лв. и за периода от 11.01.2019г. -17.03.2019г. и я е уважил в този размер, ведно със законната лихва върху размера на обезщетението от 08.07.2019г., до окончателното й плащане.

В останалата част от исковия период от 18.10.2018г.-10.01.2019г. и от 18.03.2019г. до 07.07.2019г. и за разликата до пълния предявен размер от 10 000,00 лева, искът бил отхвърлен като неоснователен.

Относно твърдението за причинени от незаконосъобразно бездействие на служители на ответника, изразяващо се в неосигуряване на нормални битови условия/достатъчно жилищна площ, липса на постоянен въздух, пряка дневна светлина, липса на климатизация и вода/, при които ищецът е изтърпявал наложеното му наказание „лишаване от свобода“ в спални помещения с №17, №13 и №16, за периода от 07.12.2018г. до 17.03.2019г. и от 11.04.2019г. до 07.07.2019г., съставът на АССГ е приел, че по отношение на местата за лишаване от свобода са предприети мерки за осигуряване на съответни на изтърпяваното наказание условия за пребиваване в затвора. Като е допълнил, че част от лошите хигиенно-битови условия са отговорност и в следствие на действията на обитателите на помещенията, т.е. лишените от свобода. Предвид установеното съдът е намерил, че по това твърдение не е доказан първият елемент от фактическия състав на отговорността на ответника -

наличие на нарушение на чл. 3 ЗИНЗС и е отхвърлил иска.

Съдът намира обжалваното решение за валидно и допустимо.

Настоящата инстанция споделя изводите на първоинстанционния съд за частична основателност на иска, но намира сумата от частта на уважения иск за несправедливо определена.

В първоинстанционното производство е установено, че Н. Й. Н. е изтърпявал наложеното наказание „лишаване от свобода“ и е настанен в Централен софийски затвор през целия период, в който се твърди, че е претърпял неимуществените вреди, чиято обезвреда е претендирана - 18.10.2018г. - 07.07.2019г. Н. Й. Н. е пребивавал в посочените от него спални помещения № 17, № 13 и № 16, всичките в 5 група, в периода от 07.12.2018г. до 17.03.2019г. и от 11.04.2019г. до 07.07.2019г., като за времето от 18.03.2019г. до 09.04.2019г. ищецът е бил хоспитализиран в СБАЛЛС. В тази връзка е прието, че Н. Й. Н., е бил настанен в Затвора – [населено място], в част от исковия период, а именно: от 07.12.2018 г. до 07.07.2019 г.

Съгласно разпоредбата на чл.284, ал.1 ЗИНЗС държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода или задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения по чл.3, който в своята ал.1 предвижда, че тези лица не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение. Според чл.3, ал.2 ЗИНЗС, за нарушение на ал.1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност, действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица при или по повод извършване на административна дейност. Според чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС в случаите по ал. 1 настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на противното. Законът забранява осъдените да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко и унижително отношение и задължава държавата да им осигури от една страна условия за изтърпяване на наложено им наказание, съобразени с уважението към човешкото достойнство, от друга - начинът и методът на изпълнение на наказанието да не ги подлага на страдание или трудности от степен над неизбежното ниво на страдание, присъщо на задържането, и от трета - като се имат предвид практическите нужди на задържането, тяхното здравословно и физическо състояние да е изтърпявал наказание в неблагоприятни условия, рефлектиращи по посочения в исквата молба начин върху душевното му състояние.

Правилен е изводът на първоинстанционният съд, изведен от установената по делото фактическа обстановка, че в случая са налице законовите предпоставки, обуславящи частична основателност на предявения иск за претърпени неимуществени вреди, произтичащи от неблагоприятни условия при изтърпяване на наказание лишаване от свобода от ищеца в периода, предмет на исквата молба. Твърденията на Н. се потвърждават от ангажираните по дело свидетелски показания, от които се констатира, че ищецът е бил нахапан от инсекти и за времето от 18.03.2019г. до 09.04.2019г. е бил хоспитализиран в СБАЛЛС.

Установените обстоятелства безспорно водят до нарушение на чл. 3, ал.1 от ЗИНЗС. В

случая е установено неизпълнение на законови задължения - недостатъчно обезпаразитяване в помещенията, в които ищецът е изтърпявал наказание, в следствие на което са претърпени вреди, които са пряка и непосредствена последица от неизпълнението и незаконосъобразния акт.

Неоснователни са доводите в касационната жалба на ГД "ИН" за недоказаност на претърпените от ищеца неимуществени вреди. Въз основа на събраните по делото доказателства, при приложението на чл.284, ал.5 ЗИНЗС в обжалваното решение е изведен обоснован и логичен извод за характера и степента на въздействието върху ищеца на условията в Затвора С., където е изтърпявал наказание ищеца. Наличието на различни паразити – дървеници, хлебарки и буболечки сочат за неефикасно обезпаразитяване на помещенията. Тези обстоятелства не са спорни, доколкото ищецът е бил приет в лечебно заведение вследствие на ухапвания от дървеници. Това, освен че представлява неизпълнение на задълженията на ГДИН да осигури хигиенични условия на помещенията, води и до нашествие на паразити и други насекоми, които създават неудобство, дискомфорт и физически болки на лишените от свобода при ухапване. Тези условия са несъответни на критериите и стандартите на живот. Налице е неизпълнение на вменените на администрацията задължения за създаване на условия за изтърпяване на наказанията, с оглед недопускане неблагоприятно засягане на личността и накръняване на човешкото достойнство. Липсата на установени по делото умишлени действия и бездействия на служители на ответника не водят до неоснователност на предявения иск, при установените условия на живот, които не покриват минималните изисквания, позволяващи съхранение на човешкото достойнство. Не основава неправилност на обжалваното решение и несъгласието на жалбоподателя с практиката на съдилищата в Република България и Европейският съд по правата на човека в контекста, изведен в касационната жалба.

Обосновани изводите на съда, че искът е неоснователен по отношение на твърденията за липса на климатизация в помещенията, лоши битови и хигиенни условия в помещенията, лоши условия за ползването на общите бани (липса на прикрепена „слушалка“ към батерията в банята, водещо до невъзможност за вземане на душ, мухъл по стените) и тоалетни, липса на хигиенни средства за почистване на помещенията.

Както правилно е посочил АССГ, 20-ти състав от представените по делото доказателства безспорно се установява, че помещенията разполагат с прозорци, осигуряващи пряка слънчева светлина, отделни легла, шкафче за лични вещи, осветителни и отоплителни тела и санитарен възел с постоянно течаща топла и студена вода, тоалетна, подвижен душ. На всяко лишено от свобода лице се полага 1 дюшек и 1 възглавница, за които по време на престоя се осигурява възможност за изпаряване или подмяна с нови. По желание на лицето е възможно дезинфекциране на дрехите и спалните принадлежности в изпарител. Осигурява се и достъп до пералнята на затвора по график. Извършвано е регулярно обезпаразитяване от трето лице, за което са представени писмени доказателства. Относно хигиената в помещенията, настоящият състав споделя изводите на АССГ, 20-ти състав, че тя е отговорност на самите лишени от свобода.

По отношение на твърдения за липса на достатъчна жилищна площ в спалните помещения, първоинстанционният съд е направил извод, че не е налице бездействие по отношение на посочените от ищеца условия в исковия период. АССГ, 20^{-ти} с-в е обсъдил конкретната площ на килиите, в които лицето е пребивавало през процесния

период, като мотивите му не се споделят от настоящия състав.

Неправилен е изводът на АССГ, 20-ти състав, че относно претенцията за обезщетяване на неимуществени вреди, причинени от незаконосъобразно бездействие на служителите на ответника, изразяващо се в неосигуряване на нормални битови условия-достатъчно жилищна площ, при които ищецът е изтърпявал наложеното му наказание „лишаване от свобода” в спални помещения с №17 и №13, от администрацията на затвора са предприети мерки за осигуряване на съответни на изтърпяваното наказание условия за пребиваване в затвора, както и че лишеният от свобода не е имал оплаквания относно площта на помещението, в което е бил настанен, не е правил искания за настаняване в друго спално помещение.

По делото е безспорно установено, че квадратурата и разпределението на трите спални помещения, в които е пребивавал ищеца, е идентична –включва жилищна площ от 15.20 кв.м. и санитарен възел – 2.76 кв.м., т.е. общата площ е 17.96 кв.м. В 17-то и 13-то спално помещение ищецът е съжителствал с още 3 лишени от свобода лица – т.е. чистата жилищна площ за всеки лишен от свобода е 3.8 кв.м. Последното очертава недостиг на жилищна площ съобразно стандарта, установен в чл.43, ал.4 ЗИНЗС. Съгласно цитираната разпоредба минималната жилищна площ в спалното помещение за всеки лишен от свобода не може да е по-малка от 4 кв.м. Независимо с колко не е спазена минимално установената норма за жилищна площ, същата е поставена като минимално нормативно изискване, предвид което и всеки показател под тази норма представлява неспазване на установено за ответника задължение, съответно представляващо бездействие във връзка с осигуряване изискванията за нормални санитарно-битови условия. Пренаселеността на помещения 17-то и 13-то се потвърждава от ангажираните по делото свидетелски показания, както и от събраните по делото писмени доказателства. Освен това, без значение за основателността на иска е обстоятелството, че Н. не е имал оплаквания относно площта на помещението, в което е бил настанен, пред затворническата администрация, предвид което и не е нужно да ангажира доказателства в тази насока.

Предвид горното, съдът приема за установено и бездействието на служителите на ответника да осигурят на ищеца минималната жилищна площ от минимум 4 кв. м. за периода от 07.12.2018 г. до 17.03.2019 г. и от 11.04.2019 г. до 07.07.2019 г., като винаги неспазването му съгласно практиката на съдибищата се приема за поставяне в неблагоприятни битови условия, в нарушение на чл.3 от ЗИНЗС.

По отношение на обезщетението, което следва да бъде присъдено на ищеца, съдът, като съобрази неголямата разлика в жилищната площ, която е под минималното изискване, характера и невисокият интензитет на породените страдания и негативни преживявания, без конкретно увреждане на здравето, но и периода от почти шест месеца на поставяне в неблагоприятни битови условия, както и като прегледа практиката на българските съдилища за размера на обезщетението в сходни случаи, счита, че справедливото обезщетение е в размер на 100 лв.

Следователно искът, предявен от ищеца следва да бъде уважен до размер на 600 лв., като за разликата до 10 000 лв. следва да се отхвърли.

Следва да се уважи и искането за присъждане на лихва, считано от 08.07.2019г. /датата на подаването на иска/ до окончателното изплащане на обезщетението.

При тези правни съображения касационната жалба на Н. Н. се явява частично основателна, а касационната жалба на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ следва да се отхвърли като неоснователна.

При този изход на спора претенцията на касатора Н. за присъждане на сторените в производството разноски следва да бъде уважена, като се присъди адвокатски хонорар, съразмерно с уважената част на иска, като възнаградението следва да бъде изплатено на представляващия го адвокат съгласно пълномощното и уважената част от иска. Поради това искането за присъждане на разноски е основателно до размер на 54 лв.

По искането за присъждане на разноски на касатора – Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ – такова при този изход на спора не се дължи.

Предвид горното и на основание чл. 222, ал. 1 от АПК, вр.чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ и чл. 284 от ЗИНЗС, Административен съд София - град, XX-ти касационен състав

Р Е Ш И:

ОТМЕНЯ Решение № 2402 / 05.05.2020 г. на Административен съд – София град, 20 състав, постановено по адм. д. № 7808 по описа на съда за 2019 г., в ЧАСТТА, с която е отхвърлен предявеният от Н. Й. Н., изтърпяващ наказание „лишаване от свобода“, иск срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ за обезщетение за причинени неимуществени вреди от незаконосъобразни бездействия на администрацията на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, изразяващи се в неосигуряване на задоволителни битови и санитарно-хигиенни условия, в нарушение на чл.3 от ЗИНЗС, претърпени от ищеца в периода 18.10.2018 г. - 07.07.2019 г., **за сумата над 500 / петстотин/ лв.** до претендираните 10 000 лв., и вместо него,

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ – [населено място] да заплати на Н. Й. Н., изтърпяващ наказание „лишаване от свобода“ **сумата от още 100 / сто/ лв.** обезщетение за причинени неимуществени вреди от незаконосъобразни бездействия на администрацията на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, изразяващи се в неосигуряване на задоволителни битови и санитарно-хигиенни условия, в нарушение на чл.3 от ЗИНЗС, претърпени от ищеца в периода 01.08.2016 г. – 17.09.2017 г., ведно със законната лихва върху тази сума, считано от 08.07.2019 г. до окончателното й изплащане, и ОТХВЪРЛЯ иска **в частта над 600 /шестстотин/ лв.** до претендираните 10 000 лв. като неоснователен и недоказан.

ОСТАВЯ В СИЛА Решение № 2402 / 05.05.2020 г. на Административен съд –

София град, 20 състав, постановено по адм. д. № 7808 по описа на съда за 2019 г., в ОСТАНАЛАТА МУ ЧАСТ.

Решението е окончателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: 1.

2.